

Året der gik i 2019.

Uge 52, Glædelig jul og godt nytår.

Der er kommet julekort og penge fra England fra familien til flyveren Jack White. De beder os købe blomster til graven, og traditionen tro er vi en tur på kirkegården i Gl. Rye og nede ved mindekorset med en julekrans. Vi har i år haft den glæde at have besøg af noget af familien til bombekasteren George William Palmer. Barnebarnet Claire McDougall og hendes sønner Joe og Gary besøgte os i oktober, og vi havde en rigtig dejlig dag sammen. Vinteraftnerne bruger jeg på at gennemgå breve, billeder, avisartikler, battle reports og andre spændende ting fra bombeflyveren og sortere dokumenterne i kronologisk rækkefølge, samt kopiere og scanne.

Uge 50, Status på efterafgrøder.

Når der endelig er en tørvejrsgang imellem de mange dage med regn og rusk, er det godt at komme ud og gå en tur på markerne. Efterafgrøderne står meget forskelligt. Rødkløveren, der har stået flot i efteråret, er visnet og faldet fuldstændig sammen. I blandingen CN-forår er rajgræsset stadigvæk i vækst og ser rigtig godt ud, både over og under jorden. Der hvor jeg har blandinger med 7 arter eller mere, er der stadigvæk vækst og planterne er pæne grønne at se på. Der er en klar tendens til, at arter i renbestand stopper væksten og visner, men at de samme arter, såfremt de indgår i blandinger, fortsætter væksten markant længere i efteråret.

Uge 48, Kornanalyser.

Der er i efteråret udtaget prøver af kornet i tørreriet. Det er altid spændende, om kvaliteten er god. Vårhveden og havren er tørret ned til 13% vand. Så er der plads til, at kornet kan slå sig lidt i løbet af vinteren. I Dacke vårhveden er der en proteinprocent på 15 og faldtallet er på 330, og der er desværre også en del ukrudt. Ølandshveden har en proteinprocent på 15,8 og et faldtal på 350. Fortæl mig ikke, at økologer ikke kan producere brødkorn med et højt proteinindhold. Grynhavren ser også ok ud med en rumvægt på 56,1 kg/hl. Udsæden til foråret er disponeret, og markplanen kommer til at blive grynhavre, ølandshvede og samdyrkning af byg/ært.

Uge 46, Vedligeholdelse.

Så er sæsonen for indendørs vedligeholdelse af vores gamle hus gået i gang. Vi er startet op med at få skiftet nogle punkterede vinduer. Havde pengene været til det, skulle hele hytten have nye dannebrogsvinduer på en gang, men så godt er det ikke at være økologisk landmand, og vi vælger derfor at foretage udskiftningen drypvist og vælger samme type vindue, som allerede sidder der i dag. Ellers er det planen, at malerpenslen skal svinges en hel del med start i køkkenet og dernæst et værelse, der skal spartles og males. Indimellem er der heldigvis tid til besøg af landbrugsskoler og andre samt mulighed for at tage til spændende foredrag og møder.

Uge 44, Besøg fra England.

Vi har haft besøg af Claire McDougall og hendes sønner Joe og Gary. Claire er barnebarn efter George William Palmer, bombekasteren, på Lancasteren der styrtede ned på en af gårdens marker i august 1944. Vi har ikke før haft kontakt med den del af familien, og det var en god og stor oplevelse at mødes med dem. Vi startede dagen med at se billeder og breve. Senere var vi nede i marken ved korset og nedstyrtningsstedet. Vi besøgte Kirken i Gl. Rye. Tilbage på gården var vi i kælderen og se på vragdele fra flyveren, og vi sluttede af med et spændende besøg hos Kristian Zouaoui. En stor tak til personalet ved kirken i Gl. Rye og Kristian Zouaoui.

Uge 42, Økologisk såsædsudvikling.

DR har sendt mig en fin lille dronofilm fra optagelserne i starten af oktober. Filmen kan ses "[her](#)". I marken har jeg, mellem dage med masser af regn, været ude og fjerne nogle træer i et hegn, der var væltet i uvejret sidst i august. Omkring økologisk såsæd så jeg gerne et større udbud af heterogene sorter, dvs. forskelligartet plantegenetisk materiale, der selv er i stand til at tilpasse/udvikle sig til lokale klima og jordbundsforhold. I de sidste to generationer har landbruget primært anvendt homogene sorter, altså sorter der er 100% genetisk ens, hvilket ikke har givet mulighed for, at afgrøderne selv har kunnet tilpasse sig hverken klima eller lokale forhold.

Uge 40, Der er ved at være ro på i marken.

Jeg har i denne uge haft besøg af Lasse, Thøger og Jan fra DR. De har lavet optagelser hos mig til 21 Søndag den 6. oktober, hvor hele udsendelsen fokuserer på fremtidens vejr. Jeg fortalte meget om mine efterafgrøder, der optager CO_2 fra luften og putter det ned i jorden, hvilket gør jorden i stand til at absorbere mere vand til tørre perioder og afgrøderne mere robuste. Det kom ikke med i udsendelsen. I stedet fokuserede 21 Søndag meget på en forædlingsmetode kaldet Crispr, som man ikke kender konsekvenserne af. Det er en metode, jeg frygter, ligesom GMO vil skabe flere problemer end løsninger for landbruget, naturen og forbrugerne.

Uge 38, Efterafgrøder er soldrevne co2 pumper.

Det er vigtigt for mig at have grønne marker i efteråret. Hvad enten det er såede efterafgrøder eller ukrudt i mangel af bedre, så optager grønne planter CO_2 . Sammen med fotosyntesen, sendes der sukker eller rettere energi ned i jorden til bakterier og svampe. Altså solens energi sendes ned i jorden og lagres til senere brug. Ud over at det er godt for klimaet, så er det også godt for landmandens udbytte. Jo mere kulstof man kan overføre til jorden des bedre udbytter for landmanden. Omkring det praktiske, så blev det langt om længe tørvejr, og jeg har været ude med såmaskinen i havremarken og fået sået lidt rug i stubben som efterafgrøde.

Uge 36, Voldsomt vejr.

Vi havde lige fået høsten i hus i løbet af dagen, da der om aftenen brød et voldsomt uvejr løs med torden, meget kraftig vind og masser af vand. Tordenvejret var meget tæt på, og vindstyrken var orkanagtig fra øst, hvor gården står ubeskyttet. Det føg med tagisolering, tagplader og store grene. Da uvejret var drevet over, kunne vi konstatere, at der var skader på stakladen, maskinhuset, spaltestalden og en enkelt tagplade på korntørrieriet. Der er så gået en del tid med at rydde op, og min tømrer har udbedret mange af skaderne. I marken er jeg klar til at så lidt rug som supplerende efterafgrøde direkte i havrestubben, når vi får noget tørvejr.

Uge 34, Travlhed med høsten.

Høsten er næsten i hus. Først høstede vi Ølandshveden og Dacke vårhveden med høje vandprocenter. Udbyttet i disse to afgrøder er til at overse, så nu håber jeg på en god brødkvalitet og dermed en god pris. Havren har givet rigtig godt, og det ser også ud til at være tilfældet i byg/ært afgrøden. Faktisk er jeg imponeret over byg/ært afgrøden, der dyrkes helt uden brug af husdyrgødning. Blandsæd giver dyrkningssikkerhed og større udbytter i økologien, og jeg savner bedre muligheder for at kunne sælge blandsæd til foderstoffer. Efterafgrøderne er jeg ikke imponeret over. De fylder ikke så meget som forventet, og sværest er de at finde i havren.

Uge 32, Venter på høstvejr.

Så er der for alvor kommet gang i regnvejret. Al den vand, jeg har gået og ønsket mig i maj, juni og juli måned, kommer åbenbart her i august, hvor jeg gerne ville have sol, varme og vigtigst tørvejr til høstarbejdet. En af de ting, der gør landbrugserhvervet specielt, er lige netop vejret, som landmanden på ingen måde er herre over. Jeg har haft min planteavlskonsulent til at søge om nye tilsagn om økologisk arealtilskud og tilsagn til pleje af græs- og naturarealer på arealerne nede ved Gudenåen. Begge dele er gældende for en femårig periode frem til og med 2024, hvilket betyder, at jeg selvfølgelig fortsætter som økologisk landmand de næste fem år.

Uge 30, Klargøring af tørreriet.

Jeg har fået solgt og afhentet den sidste afgrøde fra 2018 og er nu ved at klargøre tørreriet. Sugetrykblæseren har fået monteret en 40 meter lang slange og fungerer som støvsuger. Det fungerer rigtig godt, og jeg er meget seriøs med rengøringen. Jeg gør også meget ud af at rense kornet i forbindelse med indlægning i tørreriet. Urent korn er besværligt at nedtørre, og omkostningerne til rensning ved salg er store. Ud over en aspiratør til at frarens ukrudtsfrø, der vejer mindre end kornet, har jeg anskaffet en soldrenser til at tage de urenheder, der er større end kornet. Fanen "[Økologisk Planteavl](#)" er blevet opdateret med et afsnit om mine efterafgrøder.

Uge 28, Tid til evaluering af afgrøderne.

Jorden er tør, og vi har kun fået små mængder vand gennem vækstsæsonen. Derfor er jeg lidt bekymret for efterafgrøderne. Havren ser godt ud, det er en god øko-afgrøde. Byg/ært ser også godt ud på trods af en del svamp i byggen. Vårhveden er også ramt af svampesygdom, og det er den afgrøde, der konkurrerer dårligst mod ukrudtet. Det er især grå bynke, der syner af meget i hveden. Jeg overvejer at så nogle af efterafgrøderne sammen med kornet næste år. Det kan betyde en sikrere etablering af efterafgrøderne, der vil yde en større konkurrence mod ukrudtet tæt på kornrækken. Udfordringen er at blande korn og efterafgrøder inden såning.

Uge 26, Økologikontrol.

Så har jeg haft besøg af en kontrollør fra Landbrugsstyrelsen. Formålet med besøget er at kontrollere, om min bedrift overholder de økologiske regler. Alle økologer er underlagt en årlig kontrol. Kontrollen er jeg glad for, idet den er med til at sikre, at forbrugerne kan have tillid til økologiske produkter. Kontrollen gik godt, dog lige med undtagelse af, at mine 13 høns til eget brug ikke var blevet registreret i forbindelse med den årlige indberetning i foråret. Det er de så blevet nu. Ude i marken er der ikke meget at gøre lige nu. Afgrøderne ser fornuftige ud, men jeg vil gerne have noget vand til kernefyldningen, da der ikke er meget vand i jorden.

Uge 24, Multimix-afgrøden.

Hjemme ved gården har jeg et lille forsøg, hvor jeg har sået en blanding af byg, havre, vårhvede og ærter. Dertil kommer, at der er sået en blanding af 16 forskellige efterafgrødearter i forbindelse med anden radrensning. Arealet har ikke fået husdyrgødning hverken i år eller sidste år. Sidste år blev arealet dyrket på samme måde med en blanding af byg, havre, vårhvede samt ærter og hestebønner. Bælgsæden gik til i tørken, men kornarterne klarede det og leverer et pænt udbytte taget tørken og manglende gødning i betragtning. Det var interessant at se korn i tre etager. Nederst stod byggen, derefter havren i midten og øverst vårhveden.

Uge 22, Efterafgrøder.

Så er der ankommet kvier i engen. Det er altid en fornøjelse at have dem gående. På arbejdsfronten er det stadig radrensning, der er på dagsordenen. Nu er jeg i gang med anden og sidste radrensning. Jeg har såmaskinen med bagpå traktoren og sår efterafgrøder samtidig med radrensningen. I år sår jeg ikke mindre end fire forskellige blandinger. I vårhveden har jeg sået en FRDK blanding med 8 forskellige enårige arter. I byg/ært afgrøder har jeg undersøet CN-forår fra Økofrø, og i havren er jeg ved at så CN-pløjefri fra Økofrø. I havren laver jeg desuden sammen med FRDK et lille forsøg med en blanding, hvor bl.a. vikke og lupin indgår.

Uge 20, Fortsat radrensning.

Efter en pause er jeg igen i gang med radrenseren. Denne gang er det byg/ært og havren, der får sin første tur. Afgrøderne er næsten for små til radrensning, men vejret har været optimalt, så jeg vælger at køre med en meget lav fremkørselshastighed. Det er bedre at få radrenset lidt frem for ingenting, og der er masser af ukrudt på vej mellem kornrækkerne. Jeg kan konstatere, at mængden af rodukrudt i markerne er for nedadgående, efter en kraftigt opformering i 2016 og 2017 grundet mine forsøg med pløjefri dyrkning. I engen er indhegningen blevet tjekket og klargjort, så jeg er klar til at modtage kvier fra samme landmand som tidligere år.

Uge 18, Radrensning.

Afgrøderne er langt fremme med fremspiringen, og nu efter der er kommet lidt vand, spirer kornet i lerpletterne forhåbentligt også pænt frem. Vårhveden er så stor, at den er blevet radrenset første gang. Det er vigtigt at komme tidlig ud med radrenseren, men afgrøden skal lige have nogle blade og lidt højde, inden jeg kan køre uden at skade afgrøden. Det tørre vejr er helt optimalt til radrensning. CarbonFarmforsøget er blevet radrenset to gange og er nu klar til, at der bliver sået forskellige efterafgrøder. Ved første radrensning har jeg monteret en bagtipskovl bagpå traktoren med det formål at samle sten op, som radrenseren har skubbet op af jorden.

Uge 16. Påskeferie på traktoren.

Forårssåningen er færdig, efter at jeg har arbejdet 30 dage i træk og ydet 360 timers arbejde. Dertil kommer drengenes hjælp på ca. 50 timer og en tålmodig hustru, der har taget hånd om alt det hjemlige. Forårsarbejdet er gået godt og effektivt grundet det tørre vejr. Traktorerne og redskaberne har fungeret godt uden de store drillerier. Såbeddet er blevet godt, og nu vil jeg glæde mig til, at afgrøderne spirer frem. Vårhveden, der blev sået i starten af april, er spiret frem. Det er så smukt, at se kornet spire frem og også spændende, om der er lavet fejl, hvilket man let ser, når man, som jeg gør, sår alle afgrøder på rækker med henblik på radrensning.

Uge 14. Forårstravlhed.

Jeg har travlt med forårsarbejdet. Den letteste 1/3 af jorden er blevet stubharvet, pløjet og tilsået med henholdsvis Dacke vårhvede og Ølandshvede. Ploven, jeg købte sidste efterår, fungerer rigtig godt, og jeg synes, det bliver et pænt arbejde. Jordpakkeren, der er blevet udvidet med to ringe, fungerer også godt. Det er min store traktor, der kører med ploven og pakkeren. Såmaskinen er spændt for min lille traktor. Såfremt jeg havde en medhjælper kunne jeg både pløje og så på samme tid. På sandjorden har jeg sået markerne direkte efter pløjningen uden såbedsharvning. Jeg er nu i fuld gang med stubharvningen på de sidste 2/3 af markerne.

Uge 12, Forårsarbejde.

Efter en uge med masser af regn kom der så tørvejr igen. Sidst på ugen fik jeg nedfældet kvæggylle på den letteste tredjedel af vores jord. De samme marker er også blevet stubharvet tre gange. Jeg kører med en fjedertandsstubharve med vingeskær. Formålet med stubharvningerne er at ryste jord af rødderne, samt at få rodukrudtet til at ligge oven på jorden. Kvikrødder der ligger oven på jorden, skal jeg ikke bekymre mig om, da de visner og dør. I dagene med regnvejr fik jeg bestilt de sidste efterafgrøder. Jeg har besluttet mig for at prøve tre forskellige blandinger i år. To af blandingerne består af enårige arter, der vil dø i løbet af vinteren.

Uge 10, Det tidlige forår er sat på pause.

I uge 9 var der rig mulighed for at komme ud og lufte stubharven på den lette del af jorden. Det fine vejr blev dog hurtigt skiftet ud med masser af regnvejr, så nu er alt markarbejde sat på pause på ubestemt tid. Sædvanen tro har jeg de sidste par dage været til generalforsamling og faglige møder i Økologisk Landsforening. Det er altid dejligt at komme ud og tale med gode kollegaer og andre aktører indenfor økologien. Når man kommer hjem, er man fyldt helt op med energi og inspiration. Europa-parlamentsvalget nærmer sig, og et par politikere har vist interesse for CarbonFarm forsøget. Du kan læse om besøget i Horsens Folkeblad "[her](#)"

Uge 8, Tidligt forår?

Fuglene synger, solen skinner, og der er i dag 13 grader. Det er svært ikke at springe på traktoren og køre ud i marken med stubharven. I maskinhuset har jeg monteret et hydraulisk hoved på pakkearmen, der skal trække jordpakkeren, når jeg pløjer. Den mangler lige nogle nye hydraulikslanger, som jeg skal have smedens hjælp til at tilpasse. Det vil være en stor lettelse at kunne slippe pakkeren nogle få meter før forageren, blot ved at trække i et håndtag. Jordpakkeren er ved at få nye lejer, der er slidte. Akslen er også slidt, så der skal drejes nogle bøsninger, der kan passe på akslen. I marken er jeg ved at fjerne nogle væltede træer, der ligger i vejen.

Uge 6, Økologisk pløjefri dyrkning.

Lige nu arbejder jeg med valg af efterafgrøder. Normalt har jeg benyttet mig af flerårige efterafgrøder som f.eks. kløver og rajgræs. Flerårige efterafgrøder fungerer rigtig godt i et pløjet dyrkningssystem. Jeg vil i stedet for flerårige efterafgrøder gerne undersøge etårige efterafgrøder, der står i bunden af kornmarken, og som er klar til at vokse efter høst. Etårige efterafgrøder vil fryse ihjel i løbet af vinteren, og har konkurrencen mod ukrudtet været god i efteråret, har jeg en ide om, at det er muligt at så direkte i stubben med min skiveskærssåmaskine uden yderligere jordbearbejdning. Altså, valget af efterafgrøder er vejen frem mod økologisk no-till dyrkning.

Uge 4, Kompost.

Jeg har lavet et lille kompostforsøg i et gammel skraldespandsstativ. Jeg forsøger at lave kompost ved hjælp af bakterier uden at brænde kulstoffet af. Det med at varme kompost op til 70 grader har jeg aldrig forstået. For at holde temperaturen nede, er det organiske materiale mættet med vand, og jeg vil forsøge at holde temperaturen under 30 grader. I det hele taget interesserer jeg mig meget for samspillet mellem fotosyntesen, planterne og biologien i jorden, og om hvordan opbygning af humus fungerer. Her om vinteren bruger jeg en del tid på at streame foredrag med udenlandske forskere og landmænd, der har en stor viden om emnet.

Uge 2, Jubilæumsudgave.

Hver 14. dag de sidste 10 år har jeg skrevet nogle linjer om mit landbrug og uploadet et par billeder her på hjemmesiden. Når jeg ser tilbage har min interesse ændret sig. For 10 år siden havde jeg meget fokus på tilførsel af næringsstoffer til afgrøderne. Langsomt men sikkert er mit fokus flyttet i retning af biologien i jorden og opbygning af humus. Så er der lige et jubilæum mere. Her i 2019 har jeg været økologisk landmand i 20 år. Det har været nogle spændende år med masser af gode oplevelser, men også udfordringer. Vil du høre om, hvorfor jeg blev økolog, har Magasinet Økologisk lavet en [podcast](#), hvor jeg fortæller om min vej ind til økologien.

